

ÇOCUĞUN ANA/YABANCI DİL GELİŞİMİNİN, PİAGET'İN GELİŞİM İLKELERİNİN IŞIĞI ALTINDA, DÖNÜŞÜMSSEL- ÜRETKEN DİLBİLGİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BAZI ÖNERİLER

Abdülkadir KABADAYI

Abstract

It is a fact that human being is one of the superior creatures who can think and speak. While involving in magic atmosphere of language, he has some developmental stages. In language acquisition/learninig process, a child has both cognitive and language developmental stages as well as physical, emotional, and social ones.

In this article, Transformational-Generative Grammar (T.G.G.) and its components were introduced. Later the significance of syntax and semantics in child language development was handled from Piaget's child development perspectives and supported by some examples.

The rules of T.G.G. and the acquisition/learning foreign language learning were related and integrated on the basis of Piaget's stages of child development.

As a final remark, some recommendations were made about how to apply these rules in language learning/acquisition process in elementary schools

GİRİŞ

19. yüz yılın sonlarına kadar, ülkemizde, çocuğun gelişimi ve eğitimi, pek çok yönden ihmal edilmiş, ergenlik çağına girinceye kadar yeterli ilgiyi görmemiş ve adeta tesadüflere bırakılmış, bu ilgisizliğin kötü sonuçları da çeşitli bahanelerle geçiştirilmiştir.

Her alanda gelişen teknolojiyle birlikte, toplumlar, bilinçlenmiş, milenyuma girerken "insana yatırım"ın bir ülkenin refahı ve toplumun sağlıklı olabilmesi için kaçınılmaz olduğu daha iyi anlaşılmaya

başlanmıştır. Bu nedenle, bireylerin, küçük yaşlarda gelişim ve eğitimine önem verilmeye başlanmış, bireyler, daha anne karnında **fetüs** halindeyken incelenmeye alınmıştır. Son yıllarda, üniversitelerde, çocuğun gelişimi ve eğitimi adı altında ana bilim dalları kurularak, çocuğun, sosyal, psikolojik, fiziksel, zihinsel ve dilsel gelişimi ve eğitimi, akademik seviyede ele alınmaktadır. Aslında, çocuğun bir gelişim yönü, diğer yönleriyle direk ve dolaylı olarak ilişkilidir. Bir gelişim evresi, diğer gelişim evresine, sağlıklı bir şekilde ivme kazandırmaktadır.

Bu gelişim safhalarından, belki de en önemlisi, insanları diğer varlıklardan ayıran, bireyin **dil-düşünce** gelişimidir. İnsanoğlu, doğuştan dil-düşünce örüntüsüyle techiz edilmiş en şanslı varlıktır. Patalojik bir özrü bulunmayan her çocuk, **dil** denen büyümlü atmosferde seyahat etmekte ve büyük engellerle karşılaşmadıkça bu mucize yolculuğu başarılı bir şekilde tamamlamaktadır.

Bu çalışmada, doğumdan hemen sonra, ağlayarak, dünyayla ilk iletişimini kuran çocuk, 7-12 yaşları arasında bir hatip gibi konuşmayı başarırken dilin hangi süreçlerinden geçmektedir? Çocuğun ürettiği tümceler, söz dizimi (sentaks), ve anlam (semantik) açıdan ne derece önemlidir? Dönüşümlü-üretken dilbilgisi ve özellikleri nelerdir? Çocuğun dil edinimi/öğreniminde dönüşümlü-üretken-dilbilgisinin fonksiyonu ve önemi nedir? Dönüşümlü-üretken-dilbilgisinin kuralları, Piaget'in çocuğun gelişim safhalarıyla nasıl ilişkilendirilebilir? Bunlar, çocuğun ana/yabancı dil gelişimine nasıl uyarlanabilir? vb. soruların cevabı, **dönüşümsel-üretken dilbilgisinin** ışığı altında, **biçim bilim** ve **anlam bilim** açısından ele alınarak ana/yabancı dil öğretimi konusunda bazı önerilerde bulunulacaktır.

1.0. Dönüşümsel-Üretken Dilbilgisi (Transformational-Generative Grammar)

Günlük hayatta, ana dilini konuşan bir birey, daha önce hiç kullanılmamış yeni cümleleri kurar, işitir veya okur. Dilbilgisi, “öğrenci arabayı *korkuttu*” veya “ adam, treni bindi.” gibi anlam ve biçim bilgisi açısından kendi kurallarına uymayan cümleleri kabul etmez. Bu noktada, **dönüşümcüler**, dilin altında yatan sistemiyle, daha çok ilgilenmektedirler. Başka bir deyişle, dönüşümcü, dilin gerçek kullanımı yada açığa çıkan tümce veya sözcüklerden çok, dildeki bilgiler yahut, konuşanın konuşmadan önceki niyetiyle, konuşma kapasitesiyle

ilgilenmektedirler. Bu noktadan hareketle, bazı dilbilimciler, tüm dillerin altında yatan evrensel bir derin yapı ihtimalinin olduğunu araştırmaya başlamışlardır. Dil bilimciler göre, bu evrensel yapıya sahip olan cümleler, belli dillerin cümlelerine değişmektedir ve işte bu sürece **dönüşüm** denmektedir.

1.1. Dönüşümsel-Üretken Dilbilgisinin (DÜD) İşleyişi

Dil bilgisi, sözcüklerin, bir mana taşıyan ünitelerin yan yana kullanılmasının biçimidir. Bir cümleyi analiz etmenin amacı, bu cümlelerin dilbilgisi kurallarına uyup uymadığını göstermek değildir. Chomsky'e göre, dilbilgisi teorisinin, aşağıdaki sebeplerden dolayı açıklığının göz önüne alınması gerekir;

i) İki cümle, farklı bir derin yapıya sahipken, yüzey yapıya **benzer** şekilde yansıyabilirler:

Örnek: *Köprü yeni metotla yapıldı.*

Köprü yeni mühendisle (tarafından) yapıldı.

ii) Bir cümle, yapısal olarak **müphem** olabilir, yani birden fazla derin yapı içerebilir:

Örnek: *Yanıyorum.*

Bu cümle; a. Çok üzgünüm, b. Çok susadım, c. Ateşim var, d. Çok sıcak, e. (gerçek anlamda) yanıyorum, vb., pek çok derin yapı içerebilir.

iii) İki yada daha fazla sözdizimsel yapılar, **aynı** şeyi ifade etmek için kullanılabilir:

Örnek: *Tunç, Esra'dan büyüktür.*

Esra, Tunç'dan küçüktür.

2.0. Dönüşümsel-üretken Dilbilgisinin Özellikleri

Bu kısımda, dönüşümsel-üretken dilbilgisinin üç önemli özelliği olan; *sınırsızlık, üretkenlik, ulamlılık* çeşitli örneklerle desteklenerek derinlemesine irdelenecektir.

2.1. Sınırsızlık (Infinite system of T.G.G.)

Chomsky'e göre, dil, (sınırlı veya sınırsız) cümlelerin toplamıdır ve her biri, uzunluk bakımından sınırlı ve sınırsız elemanların toplamından oluşmaktadır. Başka bir deyişle, İngilizce/Türkçe, imkan dahilinde, sınırsız sayıda, cümle toplamından oluşur.

İnsanoğlunun konuştuğu tüm diller, sınırsız sisteme sahip olduğundan, bunların herhangi birinin cümle sayılarında sınırı yoktur. Dilin bu sınırsız tabiatı, şu şekilde örneklerle gösterilebilir; Piaget'e göre, somut işlemler dönemindeki anaokuluna giden çocuklar arasında, sınıf içinde yaptıkları bir etkinlikte, Türkçenin sınırlı kelimeleriyle, sınırsız sayıda cümle yapabildiklerini aşağıdaki örneklerden görmek mümkündür.

..... bir adam bir gün lokantaya gitmiş, 1 tabak muz istemiş (1) birinci muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmış, (2) ikinci muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmış, (3) üçüncü muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmış (20) yirminci muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmışvs.

1 tabak daha muz istemiş (1) birinci muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmış, (2) ikinci muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmış, (3) üçüncü muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmış (20) yirminci muzun kabuğunu soymuş, muzuyu yemiş ve kabuğunu yere atmışvs.

1 tabak daha muz istemiş.....vs.

Yukarıdaki örnekte, teorik olarak, bir insanın yiyebileceği muzda nasılkı sınır yoksa, oluşturulabilecek cümle sayısında da sınır olmayacaktır.

2.2. Üretkenlik (Generativeness)

Potansiyel olarak cümle sayılarının sınırsız olduğu bilinen bir gerçektir. Hiçbir insanın bu sınırsız cümleyi üretmeyeceği de açıktır. Daha önce hiç işitmemelerine rağmen, bu yeni cümleleri işiten hemen her çocuğun, bu cümleleri anlamak için bazı yöntemleri vardır. Dilin üretkenliği kuralı aracılığıyla, kendisi ve işiten arasında direk bir ilişki ve iletişim olduğundan, konuşmacı yeni cümlenin kabul edilebilirliğini değerlendirebilir.

Dilin bu özelliğini, daha önce hiç söylenmemiş ve yazılmamış olduğuna inanılan "Çocuktan al haberi" (29.08.199) adlı, çocuk programından alınmış olan, örnek cümlelerle açıklamak yerinde olur.

i. Sunucu: *Kahkaha atan kişi gidip onu geri alır mı?*

M.Arif (5.5): *Alır.*

Sunucu: *Nasıl ?*

M.Arif: *Susunca.*

ii. Sunucu: *Fildişi değerli bir diş midir?*

Mertcan (5.5): *Hayır.*

Sunucu: *Neden ?*

Mertcan: *Çünkü o bir fil, onun dişi altından yapılmamıştır.*

Çocukların, bu cümlelerinin hemen hepsini, Türkçenin doğru kurallarını kullanarak kurduğu ve bu cümleleri ilk kez dinleyenlerinde bunları rahatça anlayabildikleri örneklerden açıkça görülmektedir. Bu noktadan hareketle, dönüşümsel-üretken dilbilgisi, konuşmacının niyetini tasvir etmek için teşebbüse geçer. Konuşmacının niyetinin en şartıcı noktası, dilin sınırsız sayıdaki cümlelerini, *üretebilme* ve *anlayabilme* yeteneğidir.

2.3. Ulamlılık (Recursiveness)

İnsana ait olan dillerin hemen hepsinin, sonsuz bir potansiyel ifade toplamı olan *ulamılık* özelliğine sahip olduğu akılda tutulmalıdır. Dönüşümsel-üretken dilbilgisi'nin (DÜD), önemli özelliği olan ulamlılığın açıklanmasına ışık tutacağını aşağıdaki örnekler aracılığıyla görmek mümkündür.

Özne konumundaki isim grubunda, aşağıdaki gibi sayısız biçimde sıfat/zarf cümlecikleri oluşturabiliriz:

Otobüs durağının yanında, dükkanların karşısında, caminin arkasında, müzenin

yakınında önündeki okul,

Yukarıdaki örnekte, özne konumunda olan isim grubu, iç içe girmiş, sıfat cümleciklerinden meydana gelmiştir. DÜD'in ulamlılık özelliğini, cümlenin öğelerinden, nesne, tümleş veya yüklem grubunu da etkilediğini başka bir örnekle açıklamak mümkündür.

Cem, Alinin parayı çaldığını Tuğçenin gördüğünü ve annesine anlattığına pişman olduğunu, annesi de bunu babasına anlattığını ve söyledi.

Her dilde, dilin ulamlılık özelliğini, sıfat, zarf, isim cümlelerinde / tamamlamalarında, görmek mümkündür. Buradan anlaşılması gereken nokta, dilin ulamlılık özelliği vasıtasıyla, sınırsız sayıda, iç içe girmiş bileşik cümleleri üretmenin mümkün olduğudur.

2.4. Eşgüdümlülük (Linearity)

Çocuğun, cümleleri anlama ve üretme sürecinde, sözdizimi(syntax), sesletim (phonology) ve anlam (semantics), arasındaki dizilişte, çok sıkı bir ilişkinin olduğu bilinen bir gerçektir. Başka bir deyişle, çocuk cümleleri üretirken, yüzey yapının ilk kısmı sesletime başlarken, yüzey yapının diğer kısımları otomatik olarak derhal sesletime hazır hale gelmektedir. Bu yüzden, cümleleri üretmedeki süreç, kök/eklerin, eşgüdüm kuralları çerçevesinde, sesletimiyle ilişkilidir.

Türkçe'de basit cümle yapısının eşgüdümü normal olarak; Cümle:İ.G1 + İ.G2 + Y.G. şeklinde sıralanır. Normal şartlarda, basit bir cümlede, yüklem grubu, isim grubunu takip eder, bunun tersi, Türkçede, dilbilgisi açısından doğru değildir.

Dil ile kastedilen şey, öncelikle dilin yapısıdır. Diğer bir deyişle, yan yana sıralanan kelimelerin sayısından ziyade, kelimelerin bir biriyle hiyerarşik ilişkisi önem taşımaktadır. Buradan, Piaget'in işlem öncesi adını verdiği, 4 yaşındaki bir çocuğun bile kelime sayısı sınırlı olmasına rağmen, dilin kurallarını, uygun içerikle kullanarak, iletişimi sağlayabildiği çıkarılabilir.

Kısaca, cümlede eşgüdümlülük, onu üretmek kadar önem taşımaktadır. Eğer, hem cümlede hem de cümlenin öğelerinde, eşgüdümlülüğe özen gösterilmezse, karşı tarafa doğru mesajlar iletmede başarısızlıklar yaşanabilir.

3.0. Dönüşümsel-Üretken Dilbilgisinin Türkçe'ye Yansımaları:

Dönüşümsel-üretken dilbilgisinin derin yapı ve yüzey yapıyla ilgili ilkelerinin evrensel olduğunun belirtilmesi üzerine, bu kuralları, Türkçe'ye uyarlayıp, derin/yüzey yapıyla ilgili özellikleri, Türkçenin söz dizimi ve anlam bilimi açısından değerlendirmek yerinde olacaktır.

Dönüşümsel-Üretken Dilbilgisinin iki önemli özelliği vardır;

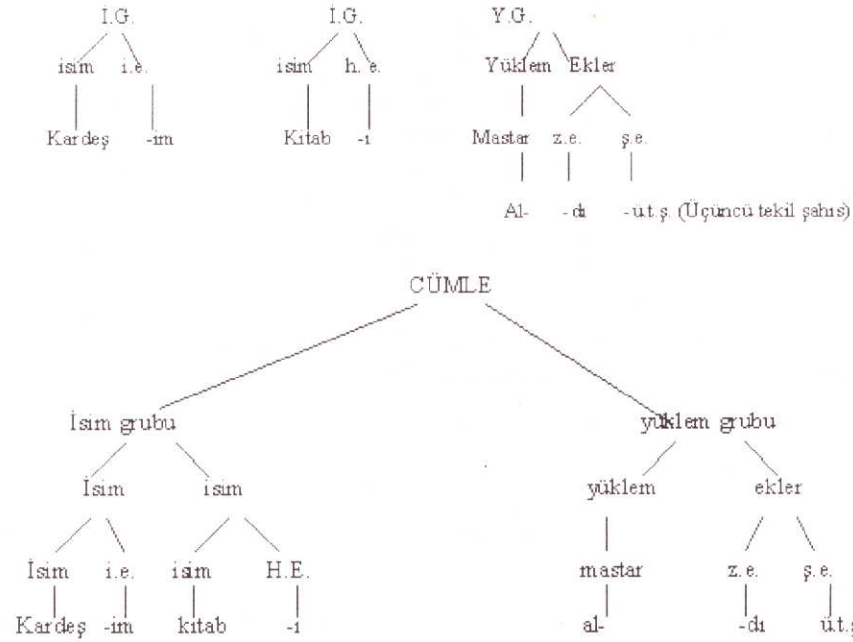
- Cümlelerin yapı taşı bileşeni kuralları + sözcük
- Dönüşümsel kurallar bütünü.

Burada, cümlelerin temel yapılarını ifade eden kurallar, cümlelerin yapı taşları olarak adlandırılmaktadır. Bu kurallar, her bir kelimenin, neden meydana geldiğini belirlerler ve onlarla derin yapıyı oluştururlar.

Normal olarak, Türkçe de, sentaks açısından basit bir cümle= İsim grubu + fiil grubu, şeklinde oluşur.

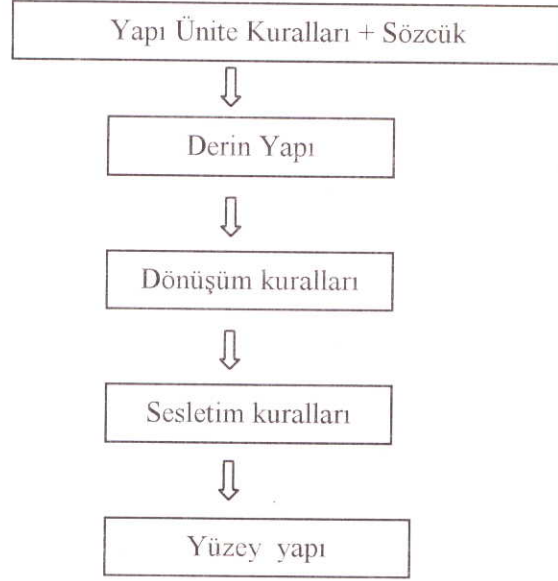
İsim grubu (İ.G.)__ isim + iyelik eki + isim + hal eki

Yüklem grubu (Y.G.)__yüklem (matar) + ekler (zaman eki + şahıs eki)

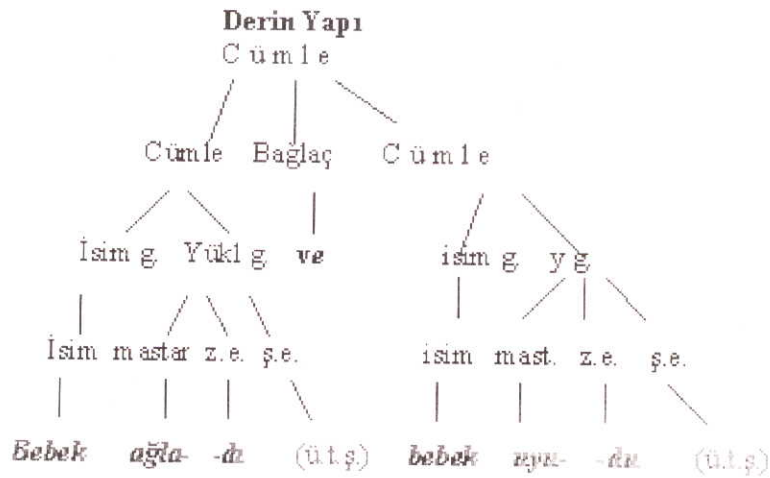
Yukarıdaki kurallar kullanılarak, derin yapının hangi noktada olduğunu görmek mümkündür. İkinci safhada, bir çocuk, dönüşümlü kuralları uygulayarak, derin yapıyı (niyetinde olan şeyi) yüzey yapıya değiştirir, dönüştürür. Çocuk, bu süreçten geçerken, derin yapıdaki ünitelerin bir kısmını çıkarabilir, yeniden düzenler veya tek, bileşik bir

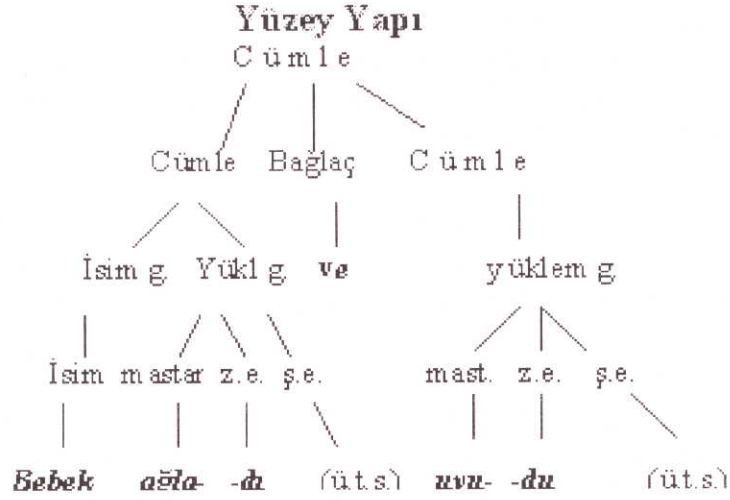
yüzey yapıyı üretebilmek için, iki yada daha fazla derin yapıyı birleştirebilir. Çocuk, herhangi bir tümce/cümleyi üretirken, derin yapıdan yüzey yapıya çıkan sözcük/cümlenin geçirmiş olduğu süreçleri, bir şekilde, şu aşağıdaki biçimde verebiliriz.

Bu kuralların uygulanmasını daha iyi anlamak için aşağıdaki örnekleri gözden geçirmek faydalı olacaktır.

Örnek: *Bebek ağladı ve uyudu.*

4.0. DÜD'in çocuğun ana/yabancı dil gelişimindeki fonksiyonu

Ruhbilimciler, çocuğun dil gelişimini, dil öncesi ve dilsel evre olarak iki safhada ele almışlardır (Onur, 1996). Piaget'in sınıflandırmasına göre, duyu-motor dönemde (0-2 yaş) dil öncesi evrede olan çocuk, daha çok dil-edim mekanizması (LAD Box) vasıtasıyla, sözcük ve cümleleri yerleştirme (accomodation) ve özümlemeyle (assimilation) meşguldür. Bu evrede, pasif gibi görünmesine rağmen, çocuk, dilin yapısını, sözdizimini, anlamını, fonolojisini, işlemek ve sindirmek için yoğun bir çaba harcamaktadır.

İşlem öncesi (2-6 yaş) dönemdeki bir çocuk ise, kademeli olarak önce sözcükleri, daha sonra basit kelime gruplarını, üretmeye başlar. Bu aşamadaki bir çocuk dilsel evrededir ve anadilini üretmeye yoğunlaşmaktadır. Çocuk, bu evrede, *anne*, *baba* gibi tek sözcükleri, *anne süt*, *baba bak*, gibi isim grubu ve yüklem grubunu, daha sonra, *aldı*, *yedi*, *ver*, gibi telgraf cümlelerini ve normal olarak 3 yaşını geçtikten sonra, tam cümle kurmaya başlar. İşlem öncesi süreci içerisindeki çocuğun, sözcük/cümle bazında, bazı hatalar yapması kaçınılmazdır. Çocuğun anlam ve söz dizimi açısından yaptığı hatalar, ebeveyn ve çevre tarafından sürekli olarak düzeltilir. Bu evredeki çocuk, fonoloji, morfoloji, sözdizimi, sentaks açılarından sürekli yapılandırılarak, sınırlı kelimelerle, sınırsız cümle kurması için desteklenir.

Somut işlemler (6-7 yaş) dönemine girmiş çocuk, bilinçli olarak, yapısal açıdan pek hata yapmamaktadır ve bir yetişkin kadar hızlı konuşup anlayabilmektedir. Çevreye bağlı olarak, bu evredeki çocukların çoğu, kelime/cümlelerin yüzey anlamlarını çıkarmada, kelime ve tekerlemelerle oynamada oldukça iyidirler. Bu safha, çocuğun, normal olarak, 12 yaşına kadar sürer.

İlköğretimin II. kademesine isabet eden (9-10 yaş arası) somut işlemler dönemindeki bir çocuğa, yabancı bir dili öğretmek mümkün olabilmektedir. Somut işlemler döneminin orta evresindeki bir çocuk, anadilinin söz dizim ve öğelerinin doğru kullanımını kazandıktan sonra, bu süreci, bir yabancı dili öğrenmede temel olarak sürdürebilir.

12 yaşında, soyut işlemler evresindeki bir çocuk, artık ergenliğe geçiş aşamasındadır. Bu safhaya girmiş bir çocuk, eğitimi ve çevresine bağlı olarak, DÜD'nin sınırsızlık, üretkenlik ve ulamlılık gibi tüm özelliklerini, ana dilinde, dil-edim mekanizması aracılığıyla etkili ve kusursuz bir biçimde kullanabilir. Bu safhadaki bir çocuk, dilin yüzey ve derin yapılarını, ikili yada çoklu anlamlarını süzer ve anadilinin çoklu anlamlarıyla oynamayı, espri yapmayı, kolayca başarabilir. Buna ek olarak, bu evredeki çocuk, anadilini kullanmada o kadar ustalaşır ki söz dizim kurallarının ötesine geçerek, devrik (inverted structure) yapıları kullanmaya başlar.

Öneriler

Ülkemizin gerek stratejik konumu, gerekse Avrupa, Asya ve Afrikadaki yoğun işgücü dolayısıyla, Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretilmesi, bu kıtalardaki bazı ülkelerde, yasayla belirlenmeye başlanmıştır. Ülkemizde, Türk diliyle ilgilenen araştırmacılar ve kurumların dil bilim ve yan dallarına yeterli önemi verdiği söylenemez. Sentaks, semantiks, etimoloji, fonoloji vb., dil bilim dallarının, Türk diline yansıtılmasında yeterli araştırmanın yapılmaması ve ihmal edilip önemsenmemesi sonucu, bir yabancı dil öğrenmek isteyen üniversite öğrencisi, ana dilinde zorluklar yaşadığı ve bu durumun onun yabancı dil öğrenimini olumsuz yönde etkilediği açıktır. Bunun yanında, bu durumun, Türkçenin diğer ülkelerde, yabancı/ikinci dil olarak öğretilmesinde, kaynak, araç-gereç, kitap ve materyel açısından ciddi sıkıntılarının bulunduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Bu noktadan hareketle, üniversitelerimizin Türk dilinin eğitimi/öğretimiyle ilgili bölümleri, dilbilim, anlambilim, sözdizimi, ruhdilbilim, sinirdilbilimi vs.,

gibi disiplinlere ağırlık vererek, Türkçeye uluslararası bir kimlik kazandırmaları gerekmektedir.

Dilbilim - dil öğretimi - edebiyat süzgecinden geçmiş öğretmen adaylarının, öğrendiklerini ilköğretim ve lisede öğrencilerimize başarıyla yansıtabileceklerdir.

Sınırsızlık, üretkenlik, ulamlılık, paralellik gibi DÜD'nin özelliklerine, hem anadil hem de yabancı dil öğretimiyle ilgili ders kitaplarında yer verilmeli ve çocuklara, bir dil yapısının başka bir ifadeyle aynı şeyi betimleme, dönüştürme, tamamlama gibi alıştırma çalışmalarına bir bağlam içinde daha çok yer verilerek, çocukların ana/yabancı dili doğru ve akıcı kullanmaları sağlanabilir.

Sonuç

Buraya kadar yapılan şey, çocuğun fiziksel gelişimiyle, zihin-dil gelişimi arasında, DÜD aracılığıyla, Piaget'in bilişsel gelişim evreleri arasında bir ilişki kurmak olmuştur.

Dil-düşünme yetenekleri gibi üstün vasıflarla dünyaya gelen çocuğun, dili edinebilme ve konuşabilmesi, dil öncesi ve dilsel dönemde, diğer gelişimler gibi, kademeli olarak, belirli safhaları takip ederek, oluşmaktadır. Bu oluşum safhalarında, her dil, evrensel bir boyutu olan dönüşümsel-üretken dilbilgisinin özelliklerden olan *sınırsızlık, üretkenlik, ulamlılık, ve paralellik* çerçevesinde gelişmektedir. Dilin kendi özelliklerinin yanında, çocuğun bir dili geliştirmesi için bazı fizyolojik ve biyolojik özelliklerindedir. Bu noktada, çocuğun, kendi dilini, çevresinin de desteği ve katkılarıyla, Piaget'in bilişsel gelişim safhalarından, duyu-motor döneminden başlayarak, somut işlemler döneminin ortasına (9-10 yaş) kadar geliştirebilmektedir. Ana dilinin kurallarını somut işlemler dönemi içinde yerleştirip özümleyen çocuğa, yabancı bir dil öğretilir ki, bu da ilköğretimin I. kademesine rast gelmektedir.

Bu dönemden önce öğretilen yabancı dil, daha çok, oyun ve eğlence ağırlıklı, görsel imajlara dayalı, eğlence ve gülmece bazlı olması, çocuğun ana dilini iyi özümleyip yerleştirebilmesi açısından gerekli görülmektedir.

Çocuğun işlem öncesi ve somut işlemler döneminde daha çok yüzey yapıyla ilgilendiği, derin yapının özellikleri olan çok anlamlılık,

tekerlemeler, devrik yapılar mizah anlayışı ve espri yapabilme, dilin kurallarıyla oynayabilme ancak soyut işlemler döneminde (11-12 yaş sonrası) mümkün görünmektedir.

KAYNAKÇA

Allerton, D.J. (1979). **Essentials of Grammatical Theory**. British library, Cataloguing in Publication Data.

Charlesworth, R. (1996). **Understanding Child Development For Adults Who Work With Young Children**. 4th. Edition. Delmar Publishers. Printed in U.S.A.

Fromkin, V., Rodman, R., (1983). **An Introduction to Language**. Third Edition, Printed in Japan.

Lester, M. (1971-1976). **Introductory Transformational Grammar of English**. Second Edition.

L.Lilles, B. (1971). **An Introductory Transformational Grammar**. Prentice-Hall. Inc., Englawood Cliffs N.J.

Lyons, J. (1990). **Language and Linguistics**. Cambridge University Press.

Lyons, J. (1991). **Chomsky**. Third Edition, Fontana Press.

Malmstrom-Weaver (1973). **Trans Grammar**. Western Michigan University, Prited in U.S.A.

Onur, B.(1995). **Çocuk ve Ergen Gelişimi**. (Çev.) Child and Adoloescent Development by Gander , M.J. Gardiner, H.W. 2. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.

Oven, T. (1965). **Transformational Grammar and The Teacher of English**. New York. Rinehart and Winston, inc.